

Egen digital ”fortbildning” och att hitta nya sätta att kommunicera – språklärarnas reflexioner i kölvattnet av covid -19

Corina Löwe

Styrelsen i Språklärarnas riksförbund undersökte i april 2020 hur språklärare upplever den ansträngda situationen med covid-19. Den främsta motiveringen för oss har varit att få en inblick i hur lärare själva upplever sin situation, hur skolledare skolledningarna stödjer arbetet och var förbättringspotential finns. Jag, Corina Löwe, representant för tyska, har åtagit mig uppdraget att genomföra enkätundersökningen och vill nu ge en samlad bild av de svar som har kommit in.

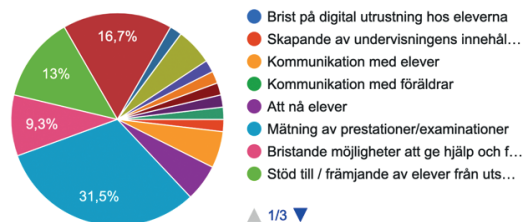
Jag menar att de resultat som kommit fram tydligt pekar på var skon klämmer och vad som redan fungerar rätt bra. Enkätundersökningen är samtidigt ett tidsdokument. Den är en ögonblicksmätning av hur lärare tar sig an en utmanande arbetssituation. Det vore intressant att upprepa undersökningen om ett år i syfte att se hur ni resonerar kring det. Då har vi förhoppningsvis hunnit lämna covid-19 bakom oss. Med detta sagt vill jag för det första rikta mitt stora tack till de kollegor från hela landet som tog sig tid att svara på de 14 frågorna.

Majoriteten av de 54 lärarna undervisade på gymnasienivå (75.9%) och på högstadienivå (24.1%). Även om antalet lärare som svarade inte kan förväntas representera vad alla lärare i Sverige upplever, finns det ändå tendenser som jag vill lyfta fram.

” På frågan om vilka utmaningar lärare för tillfället upplever som störst, svarade 31.5% att mätningen av prestationer orsakade huvudbry. Att upprätthålla elevernas motivation var med 17% det näst mest valda alternativet, följt av omsorg om hur man som lärare skulle kunna ge stöd till elever som har det svårare. ”

På frågan om vilka utmaningar lärare för tillfället upplever som störst, svarade 31.5% att mätningen av prestationer orsakade huvudbry. Att upprätthålla elevernas motivation var med 17% det näst mest valda alternativet, följt av omsorg om hur man som lärare skulle kunna ge stöd till elever som har det svårare.

• Vad ser du som den största utmaningen för tillfället? Välj ett alternativ.

En utmaning som på den tiden var särskilt aktuell på högstadieskolor beskrivs av en lärare

såhär: "Att bedriva undervisning i klassrummet samtidigt som jag har elever med online", medan en gymnasielärare påpekar teknikutrustningens tillkortakommanden: "Maxantal undergrupper vi kan dela in eleverna i digitalt är 3. [...] Totalt blir det 5-7 elever i varje grupp, vilket gör att de inte övar på det muntliga...". Svaret här korrelerar också med nästa fråga om hur väl förberedda skolorna var inför utmaningen att undervisa mer digitalt. Det är en sak att utrusta elever och lärarkåren med datorer och plattor – en helt annan är det att skapa en infrastruktur – d.v.s. lärplattformar och kommunikationssystem, för digital undervisning. Glädjande nog svarade 92,5 % att de skulle sätta betyget 3-5 på en skala och bara 7,4 % valde 1-2, vilket motsvarade mycket dåligt.

Även om lärarna intygade att de i stort sett klarade av utmaningarna illustrerar deras svar den extraordinära arbetssituation de befann sig i samt den oro som det medförde: "Det är svårt att få tiden att räcka, veckan är ofta 60-65 timmar", "Som sagt vi får tyvärr inte undervisa på distans för att skydda oss själva och våra familjer", "Man blir mycket tröttare. Vår undervisning är ju inte planerad att vara på distans, då hade man kunnat planera den bättre", "På kort sikt ja, men om det fortsätter i höst kommer det att märkas hur svårt det är att få eleverna att träna och utveckla språkförmågorna, framför allt de muntliga".

- Klarar du överlag av den nya situationen?

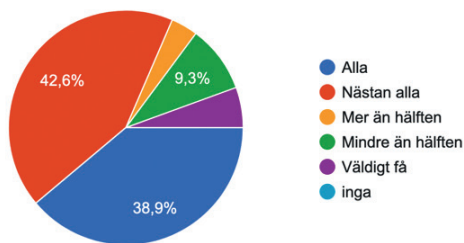
Stödet från skolledningen upplevdes övervägande som gott. 67.9% svarade att de fick tillräckligt stöd: "De gör sitt bästa, men förmår inte att stödja alla lärare."

” En lärare satte fingret på ett aktuellt ämne, ”glädjebetyg”, när hen skrev: ’De uppmanar oss att sätta lite högre betyg i och med att eleverna inte får möjlighet att visa vad de kan i ett fysiskt klassrum.’ ”

Kritiska röster påpekade lärarens utsatthet, att man inte fick stanna hemma och undervisa hemifrån och situationen för moderna språk över huvud taget, som ett ämne som behandlas styvmoderligt av skolledningen. En lärare satte fingret på ett aktuellt ämne, ”glädjebetyg”, när hen skrev: “De uppmanar oss att sätta lite högre betyg i och med att elev-

erna inte får möjlighet att visa vad de kan i ett fysiskt klassrum.” Det är kritiskt att mjuka upp betygskriterier så att de ”passar” och jag tolkar detta som om skolledningen i den fasen av krishanteringen inte hade några andra strategier utvecklade.

- Med hur många av dina elever har du regelbunden kontakt?

Att det inte är så enkelt att ställa om till nya kommunikationsvägar kan väl alla intyga som har jobbat som lärare under våren. Ändå svarade 82,5% att de haft regelbunden kontakt med alla, eller nästan alla elever. Till detta positiva svar bidrog säkert att hälften av lärarna tillät elever att kontakta dem utanför kontorstid. Jag hoppas att rektorer och skolledningar verkligen uppmärksammar detta fantastiska engagemang.

Hittills har jag kunnat konstatera att covid-19 har fört med sig rejäla utmaningar – att hitta ändamålsenliga undervisningsformer, att kombinera klassrumsstudier med distansstudier, att skapa arbetsformer som motiverar alla elever och att mäta prestationer.

När jag utformade frågorna var jag mest nyfiken på reflexioner kring huruvida lärarna ser några fördelar med omställningen till digital undervisning. Varje kris är ju också ett tillfälle att ifrågasätta invant beteende och arbetssätt.

Här kommer några svar:

”Vissa elever deltar mer aktivt nu. Det är väldigt sällan någon elev inte deltar, även om de är lite krassliga. För vissa elever passar det digitala formatet bättre (även om de är i minoritet). Lärare inser vad de faktiskt är kapabla till att genomföra med avseende på digital kompetens”.

”Jag hade aldrig lärt mig allt detta om jag inte varit tvungen att lära mig. Men å andra sidan behövde jag inte kunna alla dessa finesser med digital undervisning tidigare då min undervisning inte bygger på detta sätt att lära ut. Jag kommer definitivt ha en bredare repertoar för min undervisning efter corona, vad gäller digital kompetens, men jag tror inte att jag kommer att behöva använda mig av videokonferenser m.m. i en vanlig undervisningssituation heller”.

”Vissa av mina elever (två hemmasittare och en handfull mer datavana elever) verkar ha gynnats. Möjligen har jag också utmanats positivt genom att tvingas destillera de allra viktigaste guldkornen i lektionsinnehållet och att inkorporera distansundervisning i min pedagogiska repertoar”.

”Eleverna blir medvetna om sitt eget ansvar, men det är också det som slår ut många elever. Jag har nog blivit tydligare gällande instruktioner och lägger upp allt digitalt så att eleverna kan hitta det lätt. Det har gjort arbetsbördan mycket tyngre än tidigare”.

”Man tvingas hitta lösningar och allt känns ’opretentiöst’ eftersom det är nytt för alla. Det känns som att vi kan pröva oss fram tillsammans eleverna och jag. De förstår att det är nytt för oss också. Som lärare känns det som jag vågar testa mer på det sättet”.

”Nej, jag anser att språkundervisning också innefattar kroppsspråk, såsom kulturtypiskt minspel och gester.

Detta blir svårt för eleverna att uppfatta via ett digitalt medium. Undervisningen blir fattigare”.

Min slutsats är att än så länge är vi mitt i processen och har fortfarande varje dag nya utmaningar att ta itu med i vår arbetsmiljö. Jag hoppas att lärare och elever också får möjlighet och tid att bearbeta och diskutera vilka arbetssätt som har visat sig vara effektiva och fördelaktiga, vilka umgängesformer och kommunikationskanaler som är värda att integrera i språkundervisningen. Era svar visar på en stor potential för det!

”Vissa elever deltar mer aktivt nu. Det är väldigt sällan någon elev inte deltar, även om de är lite krassliga. För vissa elever passar det digitala formatet bättre.”

CORINA LÖWE
är Språklärarnas riksförbunds
representant för tyska.

